

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce **Doc. JUDr. J. F., Ph.D.**, proti žalovanému **Ministerstvu obrany – personální sekci**, nám. Svobody 471/27, 160 01 Praha 6, o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva obrany ze dne 1. 9. 1994, č. j. 34/21-900-45/2 a proti rozhodnutí náčelníka Generálního štábu Armády České republiky ze dne 2. 9. 1994, č. j. 51155-104,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí Ministerstva obrany ze dne 1. 9. 1994, č. j. 34/21-900-45/2, jímž se nevyhovuje odvolání, a potvrzuje se jemu předcházející rozhodnutí Vojenského úřadu sociálního zabezpečení ze dne 1. 7. 1994, č. j. 6104261152, **se z r u š u j e** pro nezákonnost a věc **se v r a c í** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Rozhodnutí náčelníka Generálního štábu Armády České republiky ze dne 2. 9. 1994, č. j. 51155-104, jímž se nevyhovuje odvolání a potvrzuje se jemu předcházející rozhodnutí velitele Administrativně hospodářského odboru ze dne 14. 6. 1994, č. j. 96/2-9 **se z r u š u j e** pro nezákonnost a věc **se v r a c í** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **j e p o v i n e n** žalobci uhradit na nákladech řízení částku 5312 Kč, a to k rukám žalobce ve lhůtě 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se určovací žalobou ze dne 14. 3. 1995, doručenou soudu dne 21. 3. 1995, domáhal u Obvodního soudu pro Prahu 6 určení práva na odchodné a výsluhový příspěvek v souvislosti s propuštěním žalobce ze služebního poměru vojáka z povolání dnem 1. 1. 1994, v důsledku zrušení vojenské součásti české prokuratury v ozbrojených silách.

Podáním ze dne 12. 1. 1996 potom žalobce učinil návrh na „změnu žalobního návrhu“ tak, že návrh koncipoval jako návrh na plnění (zaplacení odchodného a výsluhového příspěvku ve vypočtených částkách).

Poté Obvodní soud pro Prahu 6 svým usnesením ze dne 1. 9. 1998 nejprve rozhodl, a to ve vztahu k původní (určovací) žalobě, tak, že u určení práva na výsluhový příspěvek a odchodné jde o dva samostatné nároky, které je třeba vyloučit k samostatnému projednání dle § 112 odst. 2 o. s. ř., přičemž nárok žalobce na výsluhový příspěvek, uplatněný pod sp. zn. 11 C 128/95 vyloučil k samostatnému projednání a věc byla nadále vedena pod sp. zn. 11 C 7/98. Následně Obvodní soud pro Prahu 6 usnesením ze dne 25. 8. 1999 takto vyloučenou věc žalobce (kterou v důsledku více takto vedených sporů vojáků z povolání spojil ke společnému projednání pod sp.zn. 11 C 14/98), týkající se výsluhového příspěvku opětovně vyloučil (ze společného projednání) a spojil věc k projednání pod původní sp. zn. 11 C 128/95.

Výzvou předsedkyně senátu Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 15. 5. 2000 byl žalobce vyzván k zaplacení soudního poplatku ve výši 4812 Kč z návrhu na plnění (podání žalobce ze dne 12. 1. 1996), a žalobce předepsaný soudní poplatek uhradil. Další výzvou předsedkyně senátu ze dne 27. 7. 2000 byl žalobce vyzván, aby soudu sdělil, zda podával proti rozhodnutím vojenských orgánů o odchodném a výsluhovém příspěvku žaloby na jejich přezkum v rámci tzv. správního soudnictví. K tomu žalobce svým podáním ze dne 29. 8. 2000 uvedl, že přezkoumání rozhodnutí vojenských orgánů v rámci tzv. správního soudnictví zatím nenavrhoval. K tomu dodal, že v době podání návrhu byly vyčerpány všechny řádné i mimořádné opravné prostředky vůči rozhodnutím vojenských orgánů, nebyl však jednotný názor na to, zda rozhodování těchto orgánů je rozhodováním náležejícím do přezkumné pravomoci v rámci tzv. správního soudnictví (dokladem toho je že Obvodní soud pro Prahu 6 v žalobcově věci po dobu 5 let fakticky neučinil ve vztahu k příslušnosti žádný úkon, a naopak v řadě případů téhož druhu dokonce uznal svou příslušnost tím, že provedl řízení a spor meritorně rozhodl). Dále žalobce uvedl, že na věci podle jeho názoru nic nemění ani fakt, že 12. 1. 1996 navrhl změnu žalobního návrhu, když reagoval na rozhodnutí téhož soudu ve věci jiného navrhovatele, jímž byl tímto soudem návrh zamítnut pro to, že namísto návrhu na plnění měl povahu určovací žaloby. Žalobce závěrem tohoto svého vyjádření uvedl, že z obsahu předmětné výzvy dovozuje, že soud nyní uvažuje o postoupení předmětné věci k přezkumu ve správním soudnictví, nemá proti tomuto postupu zásadních námitek a má za to, že jeho návrh ve své povaze (kdy namítá nesprávnost rozhodnutí vojenských orgánů a vyjadřuje s nimi nesouhlas) takovému postupu plně koresponduje.

Návazně Obvodní soud pro Prahu 6 svým usnesením ze dne 31. 10. 2000 vyzval žalobce, aby ve stanovené lhůtě doplnil a opravil žalobu tak, aby splňovala náležitosti dle ustanovení § 249 o. s. ř. Jmenovitě soud uložil žalobci specifikovat žalobní petit, tj. označit rozhodnutí správních orgánů, které žalobce napadá, v jakém rozsahu tato rozhodnutí napadá a čeho se žalobce domáhá (zda navrhuje jejich zrušení).

Na základě této výzvy žalobce svým podáním ze dne 12. 1. 2001 upřesnil návrh rozsudečného výroku tak, že žádal, aby soud v řízení podle § 250 I, části V., hlavy III. o. s. ř. přezkoumal zákonnost rozhodnutí Ministerstva obrany ze dne 1. 9. 1994, č. j. 34/21-900-45/2, kterým nebylo vyhověno odvolání žalobce proti rozhodnutí Vojenského úřadu sociálního zabezpečení, ze dne 1. 7. 1994, č. j. 6104261152, jímž nebyl žalobci přiznán výsluhový příspěvek podle § 33 zákona č. 76/1959 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Obdobně žalobce požadoval přezkoumání rozhodnutí náčelníka Generálního štábu Armády České republiky

ze dne 2. 9. 1994, č. j. 51155-104, kterým nebylo vyhověno odvolání žalobce proti rozhodnutí velitele Administrativně hospodářského odboru ze dne 14. 6. 1994, č. j. 96/2-9. Žalobce přitom poukázal na to, že napadená odvolací rozhodnutí neobsahovala poučení o právu podat opravný prostředek, ač uvedené právo žalobci náleželo za podmínek stanovených v § 111 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, s tím, že to, že se proti rozhodnutím tohoto druhu podává opravný prostředek, uznává i Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 12. 10. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2057/98 (R 31/2000). Současně žalobce poukázal na ustanovení § 250m o. s. ř., podle něhož, neobsahuje-li rozhodnutí poučení o opravném prostředku, lze je napadnout do 6 měsíců od jeho doručení, a poznamenal, že proti uvedeným rozhodnutím brojil nejen opravným prostředkem obsaženým v návrhu ze dne 9. 1. 1995, ale dále i v podání adresovaném dne 12. 11. 1994 ministru obrany ČR. V této souvislosti žalobce konstatoval, že již toto posléze uvedené podání, které bylo podáno u orgánu, jenž vydal napadené rozhodnutí, mělo být postoupeno příslušnému soudu o tomto opravném prostředku.

Žalobce přitom svůj původní žalobní návrh upřesnil a doplnil tak, že navrhnul, aby byl vydán rozsudek, kterým se rozhodnutí Ministerstva obrany ze dne 1. 9. 1994, č. j. 34/21-9000-45/2, jímž se nevyhovuje odvolání, a potvrzuje se jemu předcházející rozhodnutí Vojenského úřadu sociálního zabezpečení ze dne 1. 7. 1994, jakož i rozhodnutí Vojenského úřadu sociálního zabezpečení ze dne 1. 7. 1994, zrušují a věc se vrací správnímu orgánu k dalšímu řízení, a kterým se dále zrušují i rozhodnutí náčelníka Generálního štábu Armády České republiky ze dne 2. 9. 1994, č. j. 51155-104, jímž se nevyhovuje odvolání a potvrzuje se jemu předcházející rozhodnutí velitele Administrativně hospodářského odboru ze dne 14. 6. 1994, č. j. 96/2-9, jakož i rozhodnutí velitele Administrativně hospodářského odboru ze dne 14. 6. 1994, č. j. 96/2-9, a věc se vrací správnímu orgánu k dalšímu řízení.

Obvodní soud pro Prahu 6 svým usnesením ze dne 10. 3. 2001, č. j. 11 C 128/95-32 změnu žaloby ve smyslu předmětného podání žalobce připustil.

Poté byla věc Obvodním soudem pro Prahu 6 postoupena Vrchnímu soudu v Praze k projednání a rozhodnutí, který svým usnesením ze dne 30. 5. 2002, č. j. Ncp 2172/2001-41 rozhodl, že k projednání a rozhodnutí věci je věcně příslušný.

V podané žalobě žalobce uvedl, že Rozkazem ministra obrany České republiky ve věcech personálních č. 274, ze dne 31. 12. 1993, byl žalobce dnem 1. 1. 1994 propuštěn ze služebního poměru vojáka z povolání s odkazem na § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, a dnem 2. 1. 1994 byl přeložen do zálohy. K tomu žalobce namítal, že se rozhodnutí správních orgánů při posuzování důvodů ukončení služebního poměru žalobce nesprávně opíralo o § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., když ve skutečnosti byl jeho služební poměr ukončen z důvodů uvedených v § 26 odst. 1 zákona č. 76/1959 Sb., neboť jeho propuštění ze služebního poměru bylo důsledkem zrušení vojenské součásti české prokuratury v ozbrojených silách, jako jednoho z více opatření souvisejících s reorganizací Armády České republiky. V důsledku nesprávné aplikace příslušného ustanovení zákonné úpravy byl potom žalobci v rozporu se zákonem výše citovanými rozhodnutími správních orgánů upřen nárok na odchodné v náležitě výši ve smyslu ustanovení § 33a odst. 1 písm. c) zákona č. 76/1959 Sb. a stejně tak i nárok na výsluhový příspěvek podle § 33 odst. 1 písm. b) zákona č. 76/1959 Sb. S těmito rozhodnutími správních orgánů žalobce nesouhlasil, neboť vznik, změna a zánik služebního poměru vojáka z povolání byly upraveny pouze zákonem č. 76/1959 Sb., a § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb. bylo podle jeho názoru nutno považovat pouze za deklaraci § 26 odst. 1 písm. c) zákona č. 76/1959 Sb., který hovoří o propuštění

ze služebního poměru na základě reorganizace. Žalobce přitom mj. poukázal na to, že předmětný Rozkaz ministra obrany se nesprávně odvolával na § 35 zákona č. 283/1993 Sb., navíc v době, kdy tento zákon ještě nebyl účinný (rozkaz byl vydán dne 31. 12. 1993, zákon nabyl účinnosti dne 1. 1. 1994). Dále žalobce poznamenal, že výlučná aplikace § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb. vedla ve svém důsledku i k tomu, že dne 1. 1. 1994 došlo u žalobce ke kumulaci služebního poměru vojáka z povolání a pracovního poměru státního zástupce, což bylo v rozporu s § 29 odst. 1 zákona č. 76/1959 Sb. a § 24 zákona č. 283/1993 Sb. Mimo to uvedl, že zákon č. 283/1993 Sb. nečiní rozdíl mezi odchodným podle zákona č. 76/1959 Sb. a odstupným podle předpisů pracovního práva, přestože jde o zcela odlišné právní instituty, a navíc zákon č. 283/1993 Sb. neobsahuje přímé či nepřímé ustanovení týkající se výsluhového příspěvku, což znamená nutnost aplikace § 33 zákona č. 76/1959 Sb. Závěrem žalobce uvádí, že aplikace nesprávného zákona jej v konečném důsledku staví do stejného postavení jako vojáky z povolání propuštěné z Armády ČR pro spáchané trestné činy, neuposlechnutí rozkazu apod., přičemž tento postup je naprosto ojedinělým případem v Armádě ČR, když všichni další vojáci z povolání, bez ohledu na svoji odbornost při jakýchkoliv reorganizačních změnách všechny náležitosti obdrželi, přičemž často po ukončení služebního poměru vykonávají stejné profese, nyní již jako občanští pracovníci. Vzhledem k uvedenému žalobce po výše zmiňovaném upřesnění a doplnění původního znění žaloby navrhl shora označená rozhodnutí správních orgánů II. i I. stupně zrušit a věc vrátit správním orgánům k dalšímu řízení.

Z obsahu spisu vyplývá, že žalovaný se meritorně vyjádřil k žalobě v jejím znění ze dne 14. 3. 1995, doručeném soudu dne 21. 3. 1995, kdy tak učinil prostřednictvím Vojenského úřadu pro právní zastupování.

Žalovaný v tomto svém vyjádření nejprve poukázal na to, že žalobní návrh, podaný formou určovací žaloby postrádá dostatečné zdůvodnění naléhavého právního zájmu na podání žaloby. Dále uvedl, že žalobce vlastně svým návrhem žádá změnu, resp. přezkoumání důvodů svého propuštění ze služebního poměru, uvedených v rozkaze ministra obrany, přičemž žalovaný vyslovil domněnku, že soudy nejsou oprávněny přezkoumávat v žalobou navrhovaném rozsahu rozkazy funkcionářů ozbrojených sil a ozbrojených složek.

Poté žalovaný uvedl, že žalobce byl dnem 1. 1. 1994 propuštěn ze služebního poměru vojáka z povolání rozkazem ministra obrany s odkazem na § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství a dnem 2. 1. 1994 byl přeložen do zálohy, přičemž zákon č. 283/1993 Sb. nestanovil, že se skončení služebního poměru vojáka z povolání, který byl prokurátorem nebo vyšetřovatelem vojenské prokuratury a dnem účinnosti zákona č. 283/1993 Sb. se stal státním zástupcem, považuje za důvod propuštění vojáka z povolání, pro něhož není při snížení počtů ozbrojených sil nebo jejich reorganizaci jiné služební zařazení [§ 26 odst. 1 písm. c) zákona č. 76/1959 Sb.]. Uvedený nedostatek zákona nelze podle žalovaného překonat ani výkladem. Podle názoru žalovaného zákon č. 283/1993 Sb. v § 35 odst. 1 fakticky uvádí další důvod skončení pracovního a služebního poměru prokurátorů a vyšetřovatelů, včetně vojenské prokuratury, a jedná se tedy o ustanovení svojí povahou speciální, a uvedený důvod propuštění vojenských prokurátorů ze služebního poměru lze akceptovat i s ohledem na zásadu zakotvenou v čl. 2 úst.zák. ČNR č. 4/1994 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem ČSFR (kdy je v případě rozporu právních předpisů stejné právní síly nutno použít zákon pozdější). Dále žalovaný připouští nejasnost právní úpravy, podle níž dne 1. 1. 1994 ještě trval služební poměr žalobce a současně žalobce v tento den již vykonával funkci státního zástupce (jde o rozdíly v 24 odst. 2 a § 35 odst. 1 zákona

č. 283/1993 Sb.), avšak dodává, že souběh služebního poměru vojáka z povolání s jiným pracovněprávním vztahem není pro posouzení předmětných dávek rozhodující.

K otázce odchodného žalovaný uvedl, že zákon č. 283/1993 Sb. sice neobsahuje žádná ustanovení o vyloučení nároku na odchodné, ale tuto skutečnost lze dovodit z jednotlivých odstavců § 35 tohoto zákona, které stanoví, že odchodné náleží, jestliže státní zástupci do 15 dnů ode dne účinnosti zákona projeví se svým zařazením nesouhlas, popř. pracovní poměr by skončil do tří měsíců, kdy ministr spravedlnosti má možnost rozhodnout o jiném přidělení, nebo pracovní poměr skončí dnem 30. 6. 1994, neboť je považován do té doby za pracovní poměr na dobu určitou. Z uvedeného textu lze dle žalovaného dovodit, že jen v těchto případech by bylo možno vyplátit odchodné ve výši jedné čtvrtiny podle § 33a odst. 2 zákona č. 76/1959 Sb., v platném znění. V konkrétním případě podle žalovaného služební poměr zanikl z jiného důvodu, než požaduje zákon pro plnou výši odchodného.

K případnému nároku žalobce na přiznání a výplatu výsluhového příspěvku žalovaný uvádí, že nárok na tuto dávku mají ve smyslu § 33 odst. 1 zákona č. 76/1959 Sb., v platném znění, vojáci z povolání propuštění ze služebního poměru podle § 26 odst. 1 písm. a) až d) a e) až g) odst. 2 tohoto zákona. Žalobce však nebyl podle názoru žalovaného propuštěn ze služebního poměru ze žádného z výše uvedených důvodů. Závěrem svého vyjádření žalovaný uvedl, že důvod ukončení služebního poměru žalobce (tj. § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb.) nezakládá ve smyslu § 33 zákona č. 76/1959 Sb. nárok na přiznání výsluhového příspěvku.

Žalovaný uzavírá, že s ohledem na uvedené skutečnosti se domnívá, že žaloba žalobce není důvodná a žádá soud, aby návrh žalobce v plném rozsahu zamítl.

Z obsahu správního spisu přitom vyplynulo, že žalobce, po propuštění ze služebního poměru vojáka z povolání dnem 1. 1. 1994, uplatnil u Ministerstva obrany nárok na přiznání peněžitých dávek, a to výsluhového příspěvku podle § 33 zákona č. 76/1959 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a rovněž tak i odchodného podle § 33a téhož zákona.

Ve věci výsluhového příspěvku byla žádost žalobce zamítnuta rozhodnutím Vojenského úřadu sociálního zabezpečení ze dne 1. 7. 1994. Včas podané odvolání bylo rovněž zamítnuto rozhodnutím ředitele odboru zabezpečení osob Ministerstva obrany ze dne 1. 9. 1994, č. j. 34/21-900-45/2, s odůvodněním, že služební poměr žalobce nebyl ukončen z důvodů uvedených v § 26 odst. 1 zákona č. 76/1959 Sb. ale podle § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb.

Ve věci odchodného bylo potom rozhodnutím náčelníka Administrativně hospodářského odboru Ministerstva obrany ze dne 14. 6. 1994, č. j. 96/2-9 žalobci přiznáno podle § 33a odst. 2 zákona č. 76/1959 Sb. odchodné ve výši $\frac{1}{4}$ trojnásobku měsíčního platu. K odvolání žalobce, v němž s odvoláním na § 33a odst. 1 zákona č. 76/1959 Sb. požadoval přiznání odchodného ve výši trojnásobku měsíčního platu bylo rozhodnutím náčelníka Generálního štábu Armády České republiky ze dne 2. 9. 1994, č. j. 51155-104, rozhodnuto tak, že se odvolání žalobce jako nedůvodné zamítá, neboť (s argumentací obdobnou jako ve věci výsluhového příspěvku) u žalobce nedošlo ke ukončení služebního poměru podle některého z důvodů § 33a odst. 1 zákona č. 76/1959 Sb., nýbrž podle § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb.

V daném případě se jedná o žalobní věc, která jako věc ve správním soudnictví napadla u Vrchního soudu v Praze v roce 2002. Protože věc nebyla Vrchním soudem v Praze skončena do 31. 12. 2002, byla dle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), byla postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s., tedy v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu.

Podáním ze dne 10. 3. 2003 žalobce zaslal Nejvyššímu správnímu soudu jako doplněk svých předchozích návrhů překlad rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. 11. 2002 ve věci „Bucheň proti České republice“, k němuž uvedl, *že je přesvědčen, že toto rozhodnutí lze vztáhnout i na rozhodování před správním soudem v České republice v jeho věci*. Přitom poznamenal, že v současné době by kromě argumentu o *diskriminaci* (čl. 14 Úmluvy ve spojení s čl. 1 Protokolu č. 1) bylo možné uplatnit nejméně jeden další důvod porušení základního práva, a to práva na spravedlivý proces v jeho věci, spočívající v právu na projednání věci v přiměřené lhůtě (čl. 6 odst. 1 Úmluvy), vezme-li v úvahu, že od doby podání žaloby dne 21. 3. 2003 uplyne 8 let.

Nejvyšší správní soud vyzval dne 21. 5. 2003 žalobce, aby označil důkazy k prokázání žalobních námitek (žalobních bodů), které uvedl v žalobě. Rovněž vyrozuměl žalovaného k možnosti navrhnout důkazy k vyvrácení žalobních námitek uvedených v žalobě. Výzvou ze dne 8. 8. 2003 potom Nejvyšší správní soud vyrozuměl žalobce i žalovaného o možnosti dokončit řízení rozhodnutím ve věci samé bez toho, aby bylo nařizováno jednání, a stejně tak vyrozuměl žalobce a žalovaného o složení senátu a o možnosti uplatnit příp. námitky podjatosti soudců.

V návaznosti na uvedené výzvy soudu žalobce sdělil, že nesouhlasí s tím, aby věc byla ukončena rozhodnutím ve věci samé bez toho, že by bylo nařízeno jednání, žalovaný naopak sdělil, že souhlasí, aby v předmětné věci bylo rozhodnuto bez nařízení jednání. Žalovaný přitom obdobně jako v napadených rozhodnutích a dřívejším vyjádření uvedl, že služební poměr žalobce skončil podle § 35 zákona č. 283/1993 Sb., přechod bývalých prokurátorů a vyšetřovatelů vojenských prokuratur do funkcí státních zástupců nelze podle názoru žalovaného považovat automaticky za důvod uvedený v § 26 odst. 1 písm. c) zákona č. 76/1959 Sb., ve znění platném ke dni skončení služebního poměru žalobce a proto mu nárok na přiznání peněžité dávky ze zákona č. 76/1959 Sb. nevznikl.

Žalovaný přitom samostatným přípisem ze dne 19. 6. 2003 současně se zasláním vyžádaných správních spisů Nejvyššímu správnímu soudu sdělil, že s účinností od 1. 1. 1996 zastupují Ministerstvo obrany v soudních řízeních týkajících se sociálního zabezpečení vojáků z povolání jeho odborné složky, přičemž od 1. 10. 2001 je touto odbornou složkou „*personální sekce Ministerstva obrany*“...

Vůči členům senátu Nejvyššího správního soudu, který bude věc rozhodovat, ani žalobce ani žalovaný nevznesli námitku podjatosti.

Při přezkoumání napadeného rozhodnutí vyšel Nejvyšší správní soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).

O věci samé rozhodl Nejvyšší správní soud na základě výše podaného bez jednání a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Nejvyšší správní soud při tomto svém rozhodnutí zohledňuje především to, že již v původně podané určovací žalobě, doručené soudu dne 21. 3. 1995, žalobce zejména namítal, že se rozhodnutí správních orgánů při posuzování důvodů ukončení služebního poměru žalobce nesprávně opíralo o § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., když podle názoru žalobce byl ve skutečnosti jeho služební poměr ukončen z důvodů uvedených v § 26 odst. 1 zákona č. 76/1959 Sb., neboť jeho propuštění ze služebního poměru bylo důsledkem zrušení vojenské součásti české prokuratury v ozbrojených silách, jako jednoho z více opatření souvisejících s reorganizací Armády České republiky, přičemž právě v důsledku této, dle názoru žalobce nesprávné, aplikace příslušného ustanovení zákonné úpravy byl potom žalobci v rozporu se zákonem příslušnými rozhodnutími správních orgánů upřen nárok na odchodné v náležité výši ve smyslu ustanovení § 33a odst. 1 písm. c) zákona č. 76/1959 Sb. a obdobně i nárok na výsluhový příspěvek podle § 33 odst. 1 písm. b) zákona č. 76/1959 Sb. S těmito rozhodnutími správních orgánů žalobce nesouhlasil, s poukazem na to, že vznik, změna a zánik služebního poměru vojáka z povolání byly upraveny pouze zákonem č. 76/1959 Sb., a § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb. bylo podle jeho názoru nutno považovat pouze za deklaraci § 26 odst. 1 písm. c) zákona č. 76/1959 Sb., který hovoří o propuštění ze služebního poměru na základě reorganizace. Přitom žalobce poukázal na své znevýhodnění, když uvedl, že tento postup je naprosto ojedinělým případem v Armádě ČR, když všichni další vojáci z povolání, bez ohledu na svoji odbornost při jakýchkoliv reorganizačních změnách všechny náležitosti obdrželi, přičemž často po ukončení služebního poměru vykonávají stejné profese, nyní již jako občanští pracovníci.

Na této argumentaci žalobce setrval i poté, co byla v roce 2002 tato jeho věc překvalifikována jako věc podléhající režimu správního soudnictví.

Dále soud zohledňuje to, že se žalobce ve svém návazném vyjádření ze dne 10. 3. 2003, zaslaném Nejvyššímu správnímu soudu, dovolává argumentace z níž vyšel a na níž je založen rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. 11. 2002 ve věci „Bucheň proti České republice“, k němuž žalobce výslovně uvedl, že je přesvědčen, že toto rozhodnutí lze vztáhnout i na rozhodování před správním soudem v České republice v jeho věci, a to zejména s ohledem na argument o diskriminaci (čl. 14 Úmluvy ve spojení s čl. 1 Protokolu č. 1).

Za rozhodující přitom Nejvyšší správní soud považuje tu skutečnost, že žalobce již ve svém původním „žalobním“ podání v souvislosti s namítaným nesprávným, resp. nezákonným užitím § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb. při posuzování důvodů ukončení služebního poměru, poukazoval na to, že tímto postupem byl zjevně znevýhodněn, oproti všem dalším vojákům z povolání, kteří bez ohledu na svoji odbornost při jakýchkoliv reorganizačních změnách všechny náležitosti obdrželi, přičemž často po ukončení služebního poměru vykonávají stejné profese, a to již jako občanští pracovníci.

To podle názoru Nejvyššího správního soudu zřetelně nese znaky diskriminace tak, jak ji má na mysli příslušná mezinárodněprávní úprava, již jsme vázáni.

Je sice pravda, že původní argumentace žalobce u tohoto klíčového žalobního bodu výslovně o diskriminaci, či o diskriminaci v uvedeném smyslu, nehovořila, žalobce se tohoto faktu dovolává až poté, co byla předmětná věc postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení v řízení podle s. ř. s., a současně také až v návaznosti na obsah rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. 11. 2002 ve věci „Bucheň proti České

republice“, a rovněž toliko ve spojení s argumentací, na níž byl tento rozsudek založen, nicméně podstatou tohoto žalobního bodu i nadále zůstává, že žalobce namítá, že žalovaný nezohlednil, že ve skutečnosti (či fakticky) byl služební poměr žalobce ukončen z důvodů uvedených v § 26 odst. 1 zákona č. 76/1959 Sb.

Za tohoto stavu věci je Nejvyšší správní soud toho názoru, že meze tohoto žalobního bodu (jimiž je soud při svém rozhodování vázán) je při jeho rozhodování v dané věci třeba vnímat širěji, než vyplývají z počáteční argumentace žalobce, a to i ve spojení s jejich upřesněním, učiněným v doplňujících vyjádřeních žalobce. Soud má zato, že takovému projednání věci nelze bránit pozitivně právním dogmatismem při výkladu právních norem, a že nelze v dané věci ustanovení s. ř. s. o přezkoumávání výroků rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) s ohledem na jeho smysl a účel vykládat způsobem vedoucím k tíži oprávněných osob. Nejvyšší správní soud se proto cítí vázán i zprostředkovaně vyjádřenou žalobní námitkou o diskriminačním dopadu rozhodnutí žalovaného, sdělenou soudu ve spojení s prezentovaným přesvědčením žalobce, že rozhodnutí ve věci „Bucheň proti České republice“ lze vztáhnout i na rozhodování před správním soudem v České republice v jeho věci, přičemž právě v této žalobní námitce soud shledává podstatu problému v rozhodované věci.

Čl. 10 Ústavy České republiky ve znění, platném již v době rozhodování žalovaného v r. 1994, stanovil, že *ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána, jsou bezprostředně závazné a mají přednost před zákonem*. Povinností žalovaného tedy bylo při předmětném rozhodování zkoumat, zda zde příp. není rozpor zákonné úpravy s takovou mezinárodněprávní smluvní úpravou, a pokud by tento rozpor žalovaný zjistil, musel by rozhodovat postupem, který by spočíval v tzv. přímé aplikaci příslušné mezinárodněprávní smluvní úpravy.

Předmětný § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o němž v posuzované věci žalovaný opíral svůj názor na důvod skončení služebního poměru žalobce (a jenž vzal žalovaný za východisko pro svá návazná rozhodování o nárocích žalobce na výsluhový příspěvek a odchodné) a jehož nezákonnost a nesprávnost jeho použití žalobce od počátku namítá, uvádí, že „*Prokurátoři a vyšetřovatelé prokuratury včetně vojenské prokuratury ustanovení do funkcí podle dosavadních předpisů se dnem účinnosti tohoto zákona považují za státní zástupce jmenované podle tohoto zákona do doby uvedené v odstavcích 3, 4 a 5 a tímto dnem končí jejich dosavadní pracovní nebo služební poměr. To neplatí, jestliže s tímto postupem projeví do 15 dnů ode dne účinnosti tohoto zákona nesouhlas. Státním zástupcům kterým zanikl pracovní poměr podle předchozí věty, přísluší odstupné nebo odchodné podle zvláštního zákona.*“ Toto zákonné ustanovení nabylo účinnosti dne 1. 1. 1994 a v plném rozsahu dopadlo na ty prokurátory a vyšetřovatele vojenské prokuratury, kteří se stali na základě předmětného zákonného ustanovení soudy státními zástupci počínaje 1. lednem 1994. Naproti tomu ti prokurátoři a vyšetřovatelé vojenské prokuratury, kteří příp. nastoupili k „civilní“ prokuratuře“ z vlastní vůle již v průběhu roku 1993, nárok na výplatu výsluhového příspěvku a odchodného měli. Z dikce téhož zákonného ustanovení je potom třeba ještě dále dovodit, že dané omezení výplaty výsluhového příspěvku a odchodného se rovněž nevztahuje na ty bývalé vyšetřovatele a prokurátory vojenské prokuratury, kteří případně odešli z vojenské prokuratury před nabytím účinnosti zákona č. 283/1993 Sb., bezprostředně nenastoupili k „civilní prokuratuře“, a eventuálně se až následně stali státními zástupci. Za tohoto stavu věci je tak zřejmé, že z pohledu režimu výsluhového příspěvku a odchodného, jakož i jejich výplat, lze dovodit rozdílné kategorie bývalých prokurátorů a vyšetřovatelů vojenské prokuratury,

kteří se stali (či mohli stát) státními zástupci. To potom vede k úvaze, zda se v daném případě nejedná o diskriminační nerovnost.

Touto otázkou se v oblasti ratifikovaných a vyhlášených mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána, zabývá Čl. 14 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (platností Úmluvy pro Českou republiku je dána od 18. 3. 1992 – dle Sdělení č. 209/1992 Sb.), který zní: *„Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení.“* Nárok na výplatu výsluhového příspěvku souvisí s majetkem a právem na jeho ochranu. Tuto otázku blíže řeší Protokol č. 1, který v Čl. 1 uvádí: *„Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva.“*

Z povahy věci je zřejmé, že Čl. 14 Úmluvy doplňuje ostatní ustanovení Úmluvy a Protokolů, a jeho uplatnění přichází v úvahu právě ve spojení s „užíváním práv a svobod“, které Úmluva a Protokoly zaručují. Za tohoto stavu je zřejmé, že § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství tím, že nestanovil, že se skončení služebního poměru vojáka z povolání, který byl prokurátorem nebo vyšetřovatelem vojenské prokuratury a dnem účinnosti zákona č. 283/1993 Sb. se stal státním zástupcem, považuje za důvod propuštění vojáka z povolání, pro něhož není při snížení počtů ozbrojených sil nebo jejich reorganizaci jiné služební zařazení [§ 26 odst. 1 písm. c) zákona č. 76/1959 Sb.], z něhož žalovaný vycházel při posouzení důvodu skončení služebního poměru, a jenž vzal za východisko pro svá návazná rozhodování o nárocích žalobce na výsluhový příspěvek a odchodné, byl (již v době rozhodování – tj. v r. 1994) v rozporu s citovaným článkem Úmluvy, a žalovaný tedy při svém rozhodování měl s ohledem na Čl. 10 Ústavy České republiky dát v dané věci „přednost před zákonem“ (tj. před § 35 zákona č. 283/1993 Sb.) přímému použití Úmluvy (platné pro Českou republiku od 18. 3. 1992) ve smyslu jejího Čl. 14.

Vzhledem k zásadnímu významu a dopadu tohoto žalobního bodu na rozhodovanou věc již Nejvyšší správní soud nepovažoval za nutné zabývat dalšími žalobními námitkami, jež původně (či následně doplňkově) žalobce uvedl, popř. doplnil nebo upřesnil.

Ze všech shora uvedených důvodů tak Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, (i přesto, že žalobce požadoval nařízení ústního jednání) napadaná rozhodnutí žalovaného zrušit bez jednání, a to s ohledem na ustanovení § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Dle § 78 odst. 4 s. ř. s. se potom z důvodu zrušení předmětných rozhodnutí věc vrací žalovanému k dalšímu řízení, přičemž žalovaný je podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku, tj. že nemůže vydat takové rozhodnutí, které by potvrzovalo správnost postupu správního orgánu prvního stupně, dovolávajícího se uplatnění režimu § 35 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb. v daných souvislostech v jeho výslovném znění, neboť je v dané věci třeba postupovat tak, že přednost před zákonem dostane „nediskriminující“ postup podle Úmluvy se zohledněním jejího Čl. 14, tedy postup, odpovídající tomu, že služební poměr žalobce byl ve skutečnosti ukončen způsobem, odpovídajícím důvodům, předvídaným § 26 odst. 1 zákona č. 76/1959 Sb. (a jejich zákonným důsledkům).

Výrok o nákladech soudního řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Úspěšným účastníkem je nepochybně žalobce a náklady, které měl s řízením spojeny, představuje zaplacený soudní poplatek (500 Kč + 4812 Kč) celkem ve výši 5312 Kč. V této výši mu také byla náhrada nákladů řízení přiznána s tím, že žalovaný tuto částku žalobci k jeho rukám zaplatí ve lhůtě, kterou soud považuje za přiměřenou.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (ustanovení § 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 28. 6. 2004

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu